

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa I. K.

przeciwko Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych w W.

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 czerwca 2016 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 22 czerwca 2015 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy, w sprawie z powództwa I. K. przeciwko Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych w W. o przywrócenie do pracy odrzucił skargę powódki o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 18 kwietnia 2013 r.

Uzasadniając postanowienie, Sąd Okręgowy wskazał, że powódka w dniu 1 czerwca 2015 r. wniosła kolejną skargę o wznowienie o wyżej wskazanego postępowania, żądając wznowienia postępowania ze względu na wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na

wynik sprawy, a z których powódka nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że zrealizowały się w niniejszej sprawie trzy przesłanki, będące łącznie podstawą wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c., tj. strona powodowa wykryła po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Apelacyjnego nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, istnieje możliwość ich wpływu na wynik sprawy oraz powódka nie mogła z nich skorzystać poprzednim postępowaniu. O pierwszej podstawie do wznowienia postępowania powódka dowiedziała się w rozmowie z M. F. dnia 7 kwietnia 2015 r.). Osoba ta widziała podczas wykonywania swojej pracy w Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych, „że nie wszystkie czynności z zakresu obowiązków powódki po jej zwolnieniu przejęła i wykonywała J. J., ponieważ później przejął je od J. J. i wykonywał nowo zatrudniony pracownik (P.), który chodził na pocztę z korespondencją do wysłania i odbierał pocztę. To były czynności, które otrzymała dodatkowo powódka z nowym zakresem obowiązków z dnia 30 marca 2011 r. (których wcześniej nie miała) i wykonywała przed zwolnieniem jej z pracy. To miało miejsce po zwolnieniu jej z pracy a marcem 2013 r., wtedy kiedy M. F. otrzymała wypowiedzenie z pracy od strony pozwanej. M. F. znała czynności z zakresu obowiązków powódki, bo pracowały razem w jednym pokoju. Nie przekazała tego wcześniej powódce dopóty, dopóki była zatrudniona w u strony pozwanej, gdyż bała się stracić pracę. Aktualnie już tam nie jest zatrudniona”. Powódka wniosła o powołanie na świadka M. F.

Druga podstawą wznowienia postępowania to wykrycie, na podstawie pism związku zawodowego z dnia 29 kwietnia 2015 r., że wypowiedzenie umowy o pracę zostało dokonane z naruszeniem procedury konsultacyjnej. Mianowicie, strona pozwana nie zwróciła się do związków zawodowych o podanie informacji o pracownikach korzystających z obrony przez te związki, do czego była zobowiązana na podstawie art. 30 ust. 2¹ ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1881).

Sąd Okręgowy uznał, że skarga powódki o wznowienie postępowania nie jest oparta na ustawowych podstawach wznowienia i podlega odrzuceniu.

Wskazane przez powódkę dowody mogły być przez nią powołane w poprzednim postępowaniu.

Postanowienie to zostało zaskarżony zażaleniem przez powódkę, która zarzuciła mu naruszenie art. 403 § 2 k.p.c. oraz art. 410 § 1 k.p.c., przez ich mylne niezastosowanie i nieuwzględnienie wniosku powódki o wznowienie postępowania, podczas gdy w sprawie zachodziły wszelkie ku temu przesłanki; art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 133 § 1 k.p.c. w związku z art. 45, 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, przez pozbawienie powódki prawa do obrony swoich praw w związku z błędnym doręczeniem postanowienia z uzasadnieniem radcy prawnemu R. T., który reprezentował powódkę jedynie przed Sądem Najwyższym, zamiast bezpośrednio powódce, choć art. 133 § 1 k.p.c. nakłada na sąd taki obowiązek.

W uzasadnieniu wskazano, że art. 403 § 2 k.p.c. odnosi się do okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu w ogóle nieujawnionych i wówczas nieujawnialnych, bo nieznanymi stronie, z czym niewątpliwie mamy w niniejszej sprawie do czynienia. W czasie, gdy okoliczności te zaszły, powódka już u strony pozwanej nie pracowała, więc nie mogła wiedzieć, kogo były pracodawca zatrudnił, a także że pracodawca nie wysłał do związków zawodowych pisma o udzielenie informacji o pracownikach korzystających z ich obrony w sprawie indywidualnej z zakresu prawa pracy w myśl art. 30 ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych. Dopiero gdy powzięła takie wiadomości, natychmiast skierowała skargę o wznowienie postępowania.

W zażaleniu podkreślono także, że Sąd Okręgowy doręczył odpis postanowienia z dnia 22 czerwca 2015 r. osobie niebędącej umocowaną do działania w imieniu powódki, tj. radcy prawnemu R. T., który był upoważniony przez powódkę tylko do przygotowania, wniesienia, i popierania skargi kasacyjnej przed Sądem Najwyższym. Na skutek naruszenia przepisów procesowych powódka została pozbawiona możliwości obrony swych praw przed sądem, gdyż nie mogła skorzystać z uprawnień procesowych wynikających z art. 394¹ § 2 k.p.c., tj. do złożenia zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 22 czerwca 2015 r.

W odpowiedzi na zażalenie strona pozwana wniosła o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie zaznaczyć należy, że przedmiotem badania w niniejszej sprawie mogą być wyłącznie uchybienia proceduralne Sądu Okręgowego popełnione w toku tego, a nie innego postępowania wznowieniowego. Dalej idąc, nie znajduje żadnego uzasadnienia zarzut nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym z powodu pozbawienia powódki możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Przesłanka ta bowiem polega na całkowitym odjęciu stronie w postępowaniu sądowym, wbrew jej woli, możliwości podejmowania czynności procesowych zmierzających do ochrony jej sfery prawnej (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, Nowe Prawo 1963 nr 1, s. 117 z glosą W. Siedleckiego i wyroki z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCp 1966 nr 10, poz. 172 oraz z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98, niepublikowany). Dlatego nie można stwierdzić nieważności postępowania, gdy strona podjęła czynności w procesie, nawet doznając utrudnień w popieraniu dochodzonych roszczeń lub obronie przed żądaniami strony przeciwnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 1968 r., I CR 432/67, OSNCp 1969 nr 7-8, poz. 137, z dnia 1 października 1998 r., I PKN 359/98, OSNAPiUS 1999 nr 21, poz. 681, z dnia 2 kwietnia 1998 r., I PKN 521/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz. 203 i z dnia 10 marca 1998 r., I CKN 524/97, Prokuratura i Prawo 1999 nr 5, poz. 43). Przy ocenie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, trzeba najpierw rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie zbadać, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, wreszcie ocenić, czy pomimo zaistnienia wspomnianych przeszkód strona mogła bronić swych praw w procesie. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych warunków można uznać, że strona została pozbawiona możliwości działania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2008 r., V CSK 488/07, LEX nr 424315).

Biorąc powyższe pod uwagę powyższe, nieprawidłowości w doręczeniu stronie (jej pełnomocnikowi) odpisu postanowienia sądu, nie są równoznaczne z pozbawieniem jej możliwości obrony swoich praw, jeśli strona skutecznie zaskarżyła to postanowienie, a tak jest przecież w niniejszej sprawie, w której

postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 22 czerwca 2015 r. jest przedmiotem aktualnej oceny Sądu Najwyższego.

Ponieważ jako podstawę wznowienia postępowania wskazano w skardze nowe okoliczności faktyczne, możliwość wznowienia postępowania uwarunkowana była tym, czy okoliczności te mieszczą się w kategoriach, o których mowa w art. 403 § 2 k.p.c. Przepis ten stanowi, że można żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie powyższego przepisu jest uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek: po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane; po drugie, możliwości ich wpływu na wynik sprawy i po trzeciej, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu. Wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy faktów i środków dowodowych, które - poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym - były dla strony skarżącej wówczas „nieujawnialne”. Przepis ten obejmuje zatem fakty stronie nieznane i dla niej niedostępne, natomiast fakty „ujawniane”, czyli te, które strona powinna znać, bo miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2007 r., II UZ 3/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 178 i orzeczenia tam powołane).

W orzecznictwie podkreśla się również, że wykrycie obejmuje jedynie okoliczności faktyczne i środki dowodowe, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a zatem dotyczące podstawy faktycznej dochodzonego roszczenia i na tyle istotne, że ich uwzględnienie spowodowałoby wydanie innego rozstrzygnięcia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 1973 r., II CR 104/73, OSNCP 1974 nr 2, poz. 29; z dnia 7 listopada 1973 r., I CO 5/73, Biul. SN 1974 nr 2, s. 24; z dnia 24 maja 1982 r., II CO 1/82, OSPIKA 1084 nr 2, poz. 27 i z dnia 8 maja 2008 r., V CZ 25/08, LEX nr 646372). Mogą to być zarówno fakty i dowody odnoszące się bezpośrednio do postawy faktycznej spornego roszczenia, jak i

dotyczące jej pośrednio, tj. brane pod uwagę przy ocenie zebranego materiału dowodowego (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., I CZ 152/07, LEX nr 465908 i z dnia 6 lutego 2009 r., IV CZ 2/09, LEX nr 610222).

Jeśli chodzi o kwestię wykrycia nowych dowodów w postaci pism związków zawodowych pracowników Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddziału w L. z dnia 29 kwietnia 2015 r., to nie mają one (i nie mogą mieć) wpływu na wynik sprawy. Uchybienie art. 38 k.p. następuje wyłącznie wtedy, gdy pracodawca nie zawiadamia związku zawodowego o zamiarze wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi, którego interesy reprezentuje związek zawodowy. Natomiast niewystąpienie przez pracodawcę o informację, o której mowa w art. 30 § 2¹ ustawy o związkach zawodowych, samo w sobie nie stanowi naruszenia tego przepisu, a co najwyżej może być przyczyną niezastosowania procedury konsultacyjnej, która obowiązuje przy wypowiedzeniu umowy o pracę pracownikowi, którego interesy reprezentuje związek zawodowy

Wskazywany przez skarżącą nowy dowód na okoliczność obciążenia jej obowiązkami niemożliwymi do wykonania w czasie ośmiogodzinnego dnia pracy również nie może być uznany za mający istotne znaczenie dla wyniku sprawy, a konkretnie przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ocena czasochłonności wykonywanej pracy nie zależy bowiem jedynie od formalnego przydzielenia zakresu obowiązków, ale od faktycznej ilości pracy do wykonania - w zależności od aktualnego rozmiaru działalności pracodawcy, co za każdym razem sytuuje ocenę stopnia obciążenia pracownika obowiązkami w określonym przedziale czasowym. W niniejszej sprawie okres ten zamyka się dniem złożenia powódce wypowiedzenia umowy o pracę. Skoro powoływany dowód z zeznań M. F. odnosi się do czasochłonności obowiązków pracowniczych wykonywanych w innym okresie, to nie ma on waloru istotności dla wyniku sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto na mocy odpowiednio stosowanego art. 98 k.p.c. w związku z § 11 ust. 1 w związku z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę

prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

kc